

1. Discursus maximus und die die Königlich Catholischen in Zantzenland auf Befehl von den d. Comissa und Jesuitz abgehandelt.
2. Bedenken ob ein Zeit. Königlichem Knief, die Erb-Loth und andere Rechte in dem by Königin esse zu erhalten.
3. Ueberweist ob ein Geist oder Todten, und welche seiner geistlich, kein Gold auf geistlich und ein ublase Zeit aus triffen, noch weniger zu über den Jahren in menschlichen Leben.
4. Traist Ob, Was, Was, und Was. D. Formit der beschriebenen Dose und Was nicht wenn Könige zu sein geist.
5. Bedenken und über das die Frage ob der Zeit. Evangelium mit dem die Zeit zu verstehen.
6. Capitulation von dem die Könige Ferdinand: II. von dem Fürstentum zum König, die Zeit und eigentlichen Wort.
7. Prognostische Weissagungen die Zeit, 1770. Jahren in der Zeit, die geistlich, Wort die in Zantzenland noch nicht zu werden.
8. Ueber die Liste Prognostion über 2. od. 3. Jahr von 1770. od. 20. od.
9. Bonus Mulier.
10. Lucas de Penna de Jure et natura Pennatum.
11. Daniel Otto de Majestate.

D. B. F.

DISSERTATIO POLITICA

DE

OECONOMIA

PRINCIPIS,

SIVE

DE AULÆ CON-
STITUTIONE,

Permissu & consensu Superiorum

In Illustri JENENSI Academia.

Sub Præsidio

Viri Clarissimi & Excellentissimi, Dn.

M. REINHARDI Königs
Marpurgensis Hassi.

Nobilissimis & Florentissimis Juvenibus, Fau-
toribus, & Amicis suis observandis
exhibita.

A

CHRISTIANO HEROLDT

Halis-Saxone.

JENÆ

TYPIS JOHANNIS BEITHMANNI,

ANNO MDCCCXVIII.

DESSERTATION
DE
OECOMIA
PRINCIPIS

DE ALUE CON
STITIONE

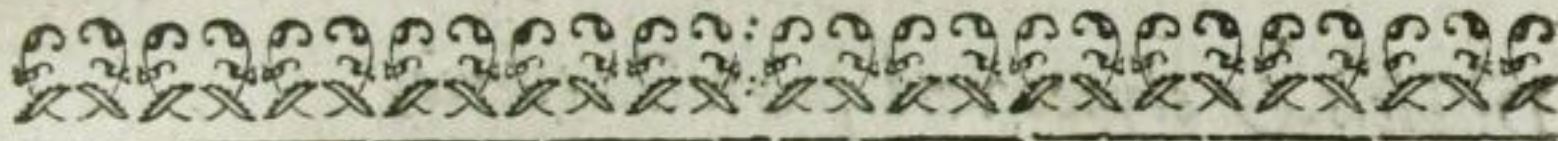
in
JENNA

WILHELMUS
VON

CHRISTIANUS
HEROLD

JENNA
TERRITORY

1770

L Iterulas quicunque bonas versant que diurna
Nocturnaq; manu, quid agunt? non tempora
fallunt.

Segnitie turpiquè mora somnoquè, sed instar
Sunt speculatorum, (sic nos vocat incola cupæ
Ponticus ille senex) sed cur precor? omnia lustrant.
Atque suis produnt libris, quæ regia cæli
Quæ mare, quæ tellus, quæ lucidus, ignis & aër
Ingentiquè fovent gremio laxoquè recessu,
Tùm sacra magnorum penetrant delubra Deorum,
Rura per & patulas urbes, per regna, per aulas
Ferre gradus, gaudent cupide, laudantquè probanda
Nec stimulis fodicare suis culpanda verentur,
Privatasquè domos scrutantur, & intima quærunt
Sollicitiquè patris, dominiquè, boniquè mariti,
Munia, nec dubitant justâ librare bilance.
Hæc data libertas doctis, hæc cura Lyceis,
Quæ si lapsa cadat tumidis inimica tyrannis,
Quæ bona cunque trahit secum tristiq; ruina
Involvit miseræ tandem commercia vitæ.
Tu quoque, Tu nobis Speculator Herolde per omnes
Discurris populos, per & alta palatia Regum
Et quæcunque decent Dominos, quæcunq; ministros
Dispi-

Dispicias, & clypeo veri quæ recta tueris,
Sed gladio vitiosa secas, cautèque refellis.
Gratulor has animi vires, hunc pectoris æstum
Sub Duce Reinhardo: quæ si benè cepta secundis
Auspiciis peragas, dubita vero, Patria tellus,
Hala viris opibusquè potens lætisquè Salinis,
An tibi plus famæ laudisq; datura sit: an tu
Plus quondam Patriæ sis delaturus honoris.

Wolfgang. Heider M.

DISSERTATIO POLITICA
DE AULÆ CON-
STITUTIONE.

THESIS I.

Mnis Principum cura vel in Repub-
licâ, vel Domi suæ occupata est; Unde
non incommodè Gubernatio Principum in
publicam, sive eam, quæ Rempublicam di-
rigit, & Privatam, quæ Oeconomiam sive
rem ipsius familiarem ritè dispensat, erit di-
vidua.

II. Publica regni administratio tam lata est, quàm ipsa
Ars Imperatoria: Eiusq; præcepta utramque, quod dicitur,
paginam Politicis Dissertationibus hætenus faciunt: quam
& nos intactam hîc & indiscussam potioribus relinquemus
viris eam impræsentiarum artem informaturi, quâ cuiuslibet
Principis domus aulavè construi possit & instrui.

III. Sed in hoc conatus nostri veluti vestibulo illorum
removenda prius est opinio, qui Principum aulas, veluti
quædam vitiorum nosocomia & omnigenarum nequitiarum
fornices inclamare & infamare non desinunt: Nec hoc tan-
tùm, sed omnes, & in eâ degentes, & Principibus viris sua
commodantes officia, ceu augeæi pecus stabuli, diris devo-
vent & consecrant execrabilibus.

IV. Ut enim ulcus hoc penitiùs tangamus: Princeps
fanè non minùs, quàm subditorum quis, ut Oeconomiam
domiciliumquè suum probè dispositum hebeat, necesse est,

A

ad eò

adeò ut Principum domus, eiusque disciplina subditis veluti exemplar esse debeat, unde vivendi normam desumpturi sunt; nec prætereà poteris huic Patriæ Patri suam negare familiam, cui tam varias, etiam quasdam ad Remp. ipsam pertingentes expeditiones possit committere.

V. Non destituuntur etiam in Aulis viventes præviis optimorum virorum exemplis, qui familiam Principum augere nunquam dubitarunt. Habemus præter prophanos, Josephum sanctissimum virum, aulæ illius Pharaonæ Magistrum & Proregem prudentissimum: Habemus Daniele sapientissimum: utrumque ad hoc tale vitæ genus longis ambagibus deductum, ut quasi selectum à DEO, in placitum vitæ aulicæ exemplum piissimum hoc par videatur, quò uterq; potentissimorum Regum Familiæ præesset. Et licet Herodis ipsius sit Aula, nihilominus pii in eâ degere possunt Reguli: Qualem oportuit fuisse illum, cui Christus tam benignas aures & auxilium præbuit.

VI. Quando itaque affectus quidam præposterus bonis alioqui viris indignabundas quasdam & duriusculas in Aulicos mores protrudit vovulas, ut Aulam sedem fraudium, simulationum scenam, insectatricem virtutum indigent, & aut malè conciliatam & ventosam potentiorum gratiam detestentur, aut atroci stilo in quorundam Palatinorum detinent honores: Quis malit credere, ea ordinem non personas ferire jacula, & quis vitia tam huic, quam aliis divinis statibus & ordinibus accidentaria esse, ibit inficias?

VII. Quò obstaculo levigato, Aulam jam ipsam feliciter extruere ordiemur: Non quidem à publicâ Imperii structurâ ascitis calculis, sed iis solùm præceptis, quæ Principem eiusquè Familiam domi concernunt.

VIII. Est itaque Aula domus Principalis, in quâ ipse Princeps Ministrorum alit familiam, quibus ad necessaria negotia, & splendorem Magnificentiæ & Celsitudinis suæ uti possit.

IX. Constat igitur Aula ex Principe & eius Administris: quare videamus primùm de Principe ceu Patrefamiliâs

liâs. Qualem eum in Aulâ suâ esse deceat: dein de reliquâ familiâ, ministrorumq; officio & Electione.

X. Nihil est, quod citiùs & efficaciùs in exemplum abeat, quàm Aulæ mores, à quibus magnâ ex parte originem trahunt corrupta vel secundum virtutem vivendi forma publica, quies, turbæ populorum, fama vel infamia Principis. *Bell. Rer. Polit. l. c. 7.*

XI. Unde prima Principis cura esse debet, ut totius Aulæ facies exactè ad honestatis, pietatis, magnanimitatis, omniumq; virtutum Regulam sit composita.

XII. Talis & ipse in hac aula sit: Nec corrumpat suos malè vivendo. Aulici enim plerunque ea, quæ ipse Princeps, sectantur exercitia & studia, sciunt enim naturæ & studiorum similitudine, quamlibet, quantumvis magnam apud hunc iniri gratiam.

XIII. Sint ergò mores Principis religiosi & graves, cum primis erga familiares, non sine tamen suavitatis condimine, quod pro illorum conditione plus minusvè adhibeatur: Nam hoc optimum servitutis solatium, amari à Domino.

XIV. Princeps aulam dextrè administrare cupiens, illorum quos secū habet conditionē consideret, familiaris an advena; intimus an animo alienus; æqualis, an inæqualis; bonæ malævè naturæ; veridicæ an mendacis sit; an mores gerat severos, an hilares; an malà ambitione laboret; an modestiâ præditus; benignus an malignus; officiosus an inofficiosus; utilitatis suæ an honesti studiosior &c.

XV. Hi enim singuli mores diversimodè tractandi: cum familiaribus & intimis liberè, cum advenis & simultatem exercentibus cautiùs, cum superioribus reverenter, cum æqualibus circumspectè, cum inferioribus humaniter ac benignè, cum bonis ac veritatem amantibus viris tutò ac videnter agere eum decet: Mendacibus verò deneganda fides, neque credendum, etsi pignus (ut dicitur) afferant: Hilares jucundiquè viri suaviter; severi contractiùs ac brevibus tractandi: Ambitiosis honor deferendus; cum modestis autem, quem-

admodum simplicitas quærenda, ita malignis aures penitus obserandæ: In benevolos & societatis humanæ amicos omnis liberalitas collocanda; ad officiosos promptè refugiendum; inofficiosi & sibi solùm commodi fugiendi, ab iis, qui utile tantùm venantur, subtrahenda fides, ne cuncta illis credantur, sed illis, qui honestum appetunt, securiùs auscultandum. *Nicol. Bellus in Dissert. Polit. tom. 1. disc. 3.* Et hi sunt limites, intrà quos omnis Principis, & ex parte etiam Aulicorum actio & conversatio manere debet. Has etiam simulatio Principis & dissimulatio (non Machiavellicas istas) agnoscat definitiones, nec alia sibi quærat axiomata. De Machiavelli sententiâ vid. *Dn. Præsid. in acie disput. Polit. disput. 13. à thes. 7. ad thes. 14.*

XVI. Sed quæritur: An Princeps Aulicos suos comitatus suæ afflatu & oris affatu dignari debeat, ut loquitur *Dn. Præf. d. l.*

XVII. Pro negativa tùm rationes, tùm exempla sunt: Quod hæc familiaritas veluti nimia pariat contemptum. Magistratum autem Principemve contemni se pati non debere, *Callistratus apud Tholosan. lib. de Eunom.* suadet. Et est *in l. 9. §. 2. ff. de offic. Proc.* Patientem esse oportere, sed cum ingenio, ne contemptibilis videatur, nec adeò dissimulare. Nec non *Livius lib. 35.* continuus, ait aspectus, minus verendos homines ipsâ satietate facit. Et *Lips. lib. 2. Pol. c. 16.* Viles plerunque, (addo aulicorum) qui nimium civiles. Hinc *Bodin. l. 4. de Republ. Ipsa* subditorum cum Principe consuetudo majestatem plurimùm minuit, & eius contemptum parit. Hac de causa non facilè apud Persas ad Regem patebat aditus: illum quinimò vidisse quandoquè augustissimum censebatur: quoniam is sub Majestatis specie, ut & *Tiberius apud Tacitum*, semper ferè latebat: *Athenæ lib. 1. Dipn.* Hodiè etiam *Abissinorum Rex* ter quotannis faciem subditis aperit, *Alvares. & Damian. à Goef.* Sic *Augusti. memoria Imperator Rudolpus II.* rarò exiisse conclavi suo & triclinis fertur, raramquè ipsis etiam Aulicis suis aspectus & alloquii sui fecisse copiam.

XVIII. Nihilominus quare Princeps φιλόανθρωπος non

non μισάνθρωπος & exoptandus sit, rationes & exempla longè splendidissima vid. ap. Dn. Præsid. d. disp. 13. præter quod Hyppol. à Collib. ait de Principe c. 3. Principis esse omnibus faciles ad se aditus præbere, omnes leniter ac patienter audire, &c. Quâ ratione januam suam amoris excubiis defendet. Et Bell. d. l. Princeps signis quibusdam exterioribus cunctis gratum animum exhibere debebit, eosquè gestibus ac actionibus suavis allicere ad sensa mentis suæ fideliter explicanda. Grato in primis aspectu, & læto ac benigno vultu suos excitare, & veluti invitare ad loquendum, perquè suos oculos & frontis serenitatem benevoli affectus argumenta patefacere debet, ut ipso etiam silentio humanissima verba proferre videatur, &c. Utatur tamen istâ familiaritate cautè & cum ingenio, ne, ut ex l. nec quicquam. §. 2. de offic. Procons. diximus, contemptibilis videatur Sic Fliolmus veterum Suecorum Rex, qui milites suos, non solùm commilitones, sed combibones fecerat, per contemptum & lasciviam in cerevisiæ dolium injectus interiisse scribitur ab Olao Magno in Hist Goth.

XIX. Calluit tamen hanc cum subditis familiâquè humaniter, ac quasi populariter conversandi artem scitè admodum Guilielmus Nassoviæ Princeps, qui non ignarus animorum Belgicorum cum ordinum militiæ Præfectus esset, non tamen decorâ quadam incuriâ ab obviis sibi Rusticis solùm Guilielmus salutari, aliâquæ equalis conversationis argumenta prodere dedignatus est, quâ candidâ simplicitate omnium sibi animos reddidit addictissimos.

XX. Spirant plerunque in Aula factionum susurri: In hos ardeliones inquirat Princeps prudens, & in qua re unusquisque alteri invideat, probè habeat perspectum, ita æmulationes omnes facilè tollere, & adulatorum delatorumquæ artes à se defendere poterit, Kekermannus System. Politic. lib. 1. cap. 7.

XXI. Sed hîc prodit quæstio: An conveniens sit, Principem in aula sua occultos istos ministros, ut mitissimè ita, eos indigetemus, adulatores puta, seu delatores alere, vel omninò tolerare?

XXII. Sunt qui probent, sunt qui improbent,
— pars invenit utraque causas.

Nos medii incedentes ita determinamus:

XXIII. Princeps habet aulam, aut benè compositam & pacificam, aut seditioibus & factionibus scatentem. Rebus benè se habentibus, & exploratâ Ministrorum singulorum fidelitate nunquam admittat Princeps, ut hoc hominum carcinoma, publico exitio re. ertum, & penis nunquam coërcitum, ceu *Tacitus* istiusmodi auscultatores *lib. 4. Annal.* definit, famæ fideique bonorum virorum inhiet & fraudi sit.

Hoc verò solent Tyranni ut emittatur

Turba gravis paci placidæque inimica quieti.

Martial. lib. 1. Epigram.

Nam & aliàs delatorum opera & institutio contra jus naturæ est, contra dignitatem civitatis, & contra legem charitatis. Principem suis reddit odiosum, & metum in animis subditorum servilem parit. *Dn. Pras. d. disp. 13. thes. 71.* Rectè ergò Vespasianus & Titus Coryceos hos flagris cæsos per arenam theatri abigere solebant. Et Antonius Pius delatorem, si nihil probasset eorum, quæ deferebat, capitali pœnâ afficiebat. Sin probasset, nihilominùs infamem esse voluit.

XXIV. Verùm, ubi seditiois & factionum periculum est, ibi exploratorum institutio contra insidias valebit firmiter, *Lips. 4. Polit. c. 10. & Casus 5. Polit. c. 11.* Sicut enim venenum aliquando inter salubres medicinas miscemus, ita ex serpentinis istis auscultatoribus utile subsidium in aulâ nasci poterit. Sic profuit Baroni de Fin, Regi Gallia, apud quem, ut cum usu loquar, in disgratia erat, machinationes Ducis Bironii prodidisse, quamvis enim nonnulli de Fin, ceu conspirationis istius socium, eodem supplicio afficiendum contenderent, obtinuit tamè sententia, incolumem esse debere, imò etiam præmiari, ut viderent reliqui conjurationum istiusmodi concij, quò pretiò illorum constaret indicium. Tenendum tamen hîc Mecænatis monitum, quod *Dion. lib. 52.* refert, quod oporteat acriter exploratores examinare. Et alterum, quod apud *Kekerman. System. Polit. lib. 1. c. 7.* est, ut videat Princeps, qua de

quæ de causa aliquis deferatur, & si tantum propter verba, vel per ludibrium, vel per iram, vel ebrietatem inter pocula in Principem jacta, fiat delatio, spernat eam Princeps, nec pro verbis inefficacibus aliam quàm verbalem pœnam, objurgationem & deprecationem magno animo exigat. Alias cautelas ex Domino Præside audiemus.

XXV. Si quid in quotidiana ministerio minùs aptè, minùsquè eleganter ceciderit, aut in rebus mandatis gerendis non exquisitam solertiam, industriam, diligentiam præstiterint officarii, non continuò excandescit Princeps prudens, sed dissimulat, *Althus lib. 2. Civil. convers. cap. 6.* Necessarium enim est in vita humana quædam vitia tolerare, & quibusdam erroribus obstiditatem commissis facilem veniam dare; Contra mendacium solummodo & adversum dolos sævire, & quodammodo implacabilem esse oportet, inquit *Bellus d. t. Rer. Polit. c. 3.*

XXVI. Hic jam oportune queritur: utram Princeps Ministros suos enormiter delinquentes publicè punire debeat, vel occultatis potiùs crimine & pœnâ, aliâ ratione, quod secus factum est, emendare?

XXVII. Qui occultari volunt hæc crimina, has potissimum obtentui rationes habent:

1. Quod Ministri sint veluti fundamentum & magna pars status Principum. Unde tamdiu duraturam ajunt Majestatem Principis, quamdiu horum salva fuerit Authoritas. Authoritatem autem eorum evulgatis sceleribus vel maximè ruere. Sic pro palata Pii Claudii flagitia toti Decemviratui exitium, & Reipub. novam formam pepererunt.

2. Si Princeps Ministros à se electos pro sceleratis publicè prodat, eadem operâ imprudentiam manifestabit suam, qui indignum ad manus adhibendo tam perniciosè aberravit quæ res existimationem Principis non leviter concutiet.

3. Qui non sæviat in extraneos Princeps, qui suos tam rigidè multat? Siq; crudelitatis famam vix effugiet.

4. Paratum & præsens est talî sævitix periculum: Sic Alexander Babyloniam reversus, & populi querelis contra
mini-

ministros suos efferatus, ab Antipatre ob flagitium plecti the-
tuente, veneno extinctus est.

5. Ministri Principum sacrosancti & inviolabiles po-
pulo exhibentur, quæ sanctitas & immunitas evanescit pœ-
nis irrogatis illorum sceleribus.

6. Denique non tam justiciæ, quam opibus ministro-
rum inhiare videntur, qui hanc plusquam Hispanicè furen-
tem in Familiare inquisitionem tam crudeliter exercent.
Sic Vespasianus ministris suis ut spongius usus fertur, quos,
ubi turgerent, corralis per fasquè nefasquè divitiis, ipse sibi
exprimeret.

XXVIII. Nostamen consideratis certis particulari-
bus, statu & conditione, moribus & naturâ Principis, Mini-
stri qualitate, ipsius delicti genere, errorum numero, modo
peccandi, commodo publico ex hac pœna orituro, authori-
tate Principis, & aliis circumstantiis, Principem tam publicè,
quam severè, in intimos etiam, si flagitii postulet enormitas,
animadvertere posse & debere statuimus. Sic rectè Tiberius
Sejanum Perennium Commodus, Plautianum Severus, Tu-
rianum Alexander: Et nostrâ ætate Henricus IV. Rex Gal-
liæ Ducem Bironium agnatum suum: Regina Angliæ Comi-
tem Essexium, aliique alios extremo affici curavêre suppli-
cio. Argumenta pro contrariâ sententia in ipso conflictu ju-
gulabimus hoc telo: Princeps, qui manifestè connivit scele-
ribus, aut pro stupido habendus, ut qui non sciat: aut pro in-
justo, ut qui nolit flagitiis condignas pœnas irrogare. Tam
enim omnibus ignoscere crudelitas est, quam nulli, inquit
Seneca. lib. 1. de Clement. cap. 2. Et nimia clementia addit delin-
quendi illecebram, & fit noxia ac inanis clementia, *Tholos. l. 8.*
de Rep. cap. 4.

XXIX. Hæc de virtutibus Principis, quoad aulam,
delibare censuimus, de reliquis uberiùs consule *Clariss. Dn.*
Præsidem in d. disput. 13. de virtutibus Principis. Kekermann System.
Polit. l. 1. cap. 23. Althus in Polit. c. 37. passim. Cuevar. in Horolog.
Princip. t. lib. 2. & alios. Ordo jam exigit, ut de reliqua aulæ
familia dissertemus.

XXX.

XXX. Familia Aulica est vel ex personis necessariis, vel officariis. Necessariæ personæ sunt conjux, soboles, & agnati Principis. Quod ad Conjugem Principis: Non sit obscura ea, aut subditi suspecta, habeat dotem sibi assignatam, quæ Regno non sit detrimentosa: Non facillè adhibeatur in secretiora consilia: Non sit nimis sumptuosa. Gynæceum sic gubernari curet, ne ulla in eo extent inhonestatis & insolentiæ exempla, *Kekermannus d. System. Polit. lib. 1. cap. 23.* Cæsar Augustus, quo tempore cum Jove mundi Imperium divisisse videbatur, inter eos, quos maximâ illâ potentiâ omnibus incutere debebat terrores, fortunæ ludibrium, ob flagitiosam mulierum suarum vitam evitare non potuit. Sanè consuetudo officiosè inserviendi palàm mulieribus aulicis, quemadmodum aulam ipsam exhilarat, & jucundiorē præstat, ita negari non potest, quin ea res juxtâ sit periculosa, ac si vitrum manibus tractetur; quinetiam haud raro inde Tragœdiarum occasiones extitêre, *Nicolaus Bellus d. t. 1. ca. 6.* Soboles Masculæ & fœmellæ tales præfectos ac morum magistros magistrasquè habeat, à quibus ceu generosæ plantæ generosè formantur & informantur. Agnatis & cognatis Principis locus dignus in aula assignandus, isquè honor exhibendus, quem jus sanguinis requirit: interim tamen non otiosè in aula versentur, aut vitam cognatione tali indignam degant, sed in officiis, quæ Princeps assignavit, reliquis Aulicis laudabile, quod imitentur, exemplum præbeant, *Kekermannus dicto loco.*

XXXI. Altera Familiæ pars sunt Officiarii, ii què sunt vel Primarii sive Superiores, vel Secundarii sive Inferiores. Officiarii præcipui Superiores sunt: Præfectus Aulæ, sive Magnus Aulæ Magister, Marescallus superior, Præfectus stabuli, Marescallus inferior, Archiater, Cubicularii Nobiles Principis. Burggravius Aulæ, qui regit inferiores Aulicos. Præfectus & Præfecta Gynæcei, Præfector, Ministri & Pueri Nobiles. Item Secretarii & Scribæ, quibus Princeps privatis extra Cancellos utitur, Præfectus commeatus, vulgò *Rüchenmeister*. Inferiores Aulici sunt Ministri cubicularii, carptor, B coquus

coquus, cellarius, horum administri &c. His addit Kekermannus aulicos mixti officii, qui ita inserviunt ad aulam Principis, ut simul habeant officium pertinens ad totam Rempub. ut est Cancellarius & Consilarii (ut hodiè vocantur) Aulici, & qui in Cancellaria Principis &c. Et minùs necessarios ministros, quibus utatur Princeps vel ad splendorem, ut est Nobilis comitatus, tam pedestris, quàm equestris: vel ad voluptatem & delectationem: ut sunt Musici, Pictores, Venatores, ignium missilium Magistri, spectaculorum exhibitores, Ludiones, Moriones &c.

XXXII. De his postremis, an nimirum Morionibus Princeps licitè uti possit, forsan non abs re quærimus? Qui planè abigunt, ita ratiocinantur; quod Moriones hi sint imago & creatura DEI, quâ non oporteat ita abuti, & quod iniquum sit, hominum istiusmodi fatuitatem fovere atque augere etiam provocando: Denique, quod cum impietate conjunctum sit, eo se oblectare miseri hominis morbo, qui est à DEO propter peccatum immissus. Additur & alia ratio, ducta ab experientia & exemplis, quod istis morionibus sit annata quædam occulta malitia, quam cum periculo Principis prodant, si irritentur. Sed ista Disputatio tantum pertinet ad naturales Moriones, sive eos, qui fatui nati sunt, non autem ad festivos & facetos &c. inquit *Kekermannus System. Polit. lib. 1. cap. 3.* Atque ita eos probat, qui cum integrâ ratione sint nati, ab eâ tamen arte quâdam & spontè desciscunt: Nos verò, contrâ quàm Kekermannus, (cùm scurras istos plerunque marsupiorum exenteratores esse sciamus, quibus, ut Guevara loquitur, immisâ in crumenam manu mox pretium facientiarum persolvendum est) professæ potiùs stultitiæ & nativæ amentitiæ homines alendos existimamus, tum quod non raro natura sub simplicitate istâ acerrimos prudentiæ stimulos occultet: Tum quod liberalitati Principis magis conveniat, miserorum hominum inopiam & orbitatem, quàm subdolorum juvare & alere nequitiam. Caveat tamen Princeps, ne astutos pro fatuis admittat; & ne sibi gratiores sint unius ineptiæ, quàm multorum obsequia, nevé exactâ in Principis aulâ

aulâ

aulâ anno uno majorem imperandi licentiam Morio, quàm
aulicorum ullus aut minister pervetus habeat, ut ait Guevar.
in Horol. Princ. lib. 3. c. 47. Quem de hac quæstione porrò lege
c. d. & precedenti.

XXXIII. Eligamus jam Ministros Aulicos recensitis
in aula officiis: Sicuti enim Belli præcipuum fundamentum
est selectus militum: Ita Aulæ præcipuum fulcrum Ministro-
rum Electio.

XXXIV. Error in hac commissus, vel quia Princeps
parùm prudens, vel naturâ suspicax est, ut vel placitos pro
virtuosis eligat; vel magnæ virtutis viros abominetur, post-
modum fit publicus, & nunquam non summæ imperandi
perniciosus extitit, imò statum Principis ipsum non rarò pes-
fundat.

XXXV. Veniunt igitur tres potissimùm notæ in Ele-
ctione istiusmodi observandæ: Genus, Vita, & Ingenium.

Genus iniis honestum esse debet. Benè enim Philoso-
phorum acumen Aristotel. *εἰκὸς βελτίους εἶναι, ὅτι ἐκ βελτιόνων,*
Par est meliores esse eos, qui ex melioribus. *J. Lips. l. 3. Civil.
doct. cap. 10.*

XXXVI. Hic non ignobilis sese interponit Politico-
rum quæstio: An Princeps Nobiles potiùs, quàm plebejos
habere & eligere debeat? Nos ut in districta quæstione pun-
ctim, ut ita dicam, & brevibus nos expediamus: Nullam
conditionem ab aula & latere Principis arcemus, quæ hone-
sta & virtuosa sit. Interim si Nobiles tales Principi sint obvii,
quidni sanguinis & mentis geminus splendor eum magis per-
stringat, ut fastigio tali inde à cunarum fasciis assuetos malit
secum esse, quàm viles & de umbra homines. Et sanè vilis ille,
qui viles sibi tantum admovet, inquit *Lips. d. l.*

XXXVII. Hanc quæstionem excipit altera: Num pe-
grinos in Ministerium & Familiam suam asciscere & eligere
debeat?

Officia primaria Princeps non facilè, det exteris, si possit
habere inter subditos suos, qui ea idoneè administrent: quod
præceptū, si non observet, in magna odia subditorum se con-

jiciet, inquit Kekermannus *d. l.* Et Schönbornerus *lib. 3. Politic. cap. 32.* Non utatur peregrinis: Odiosum enim reddunt Principem peregrini ferri. Hinc Naberfanes vitio vertit Dario, quod peregrinos circum se haberet. *Curt. lib. 6.* Et iterum Kekermannus: Asciscat potius ex eâ gente, cui præest, ne, si subditis suis ipse diffidat, subditi ei etiam diffidant, eum què odifse incipiant. Non utatur peregrinis: Præsertim ad satellitium: non nihil enim nocuit peregrino satelli te cingi. *Schönborn. d. l.* Unde Buchananus in *Hist. Scot. lib. 18.* Mariam Scotiæ Reginam, scribit, repudiatis Scotis custodiam corporis sui commisisse Italis, & hæc, pergit, certa via est ad tyrannidem, si Princeps peregrino Satellitio se muniat.

XXXVIII. Adconè igitur exosi in aula peregrini? Excipit Lipsius *d. l.* ferreos deberi, si eximia in talium aliquo virtus; addo & spectata fides. Sic Reges Galliæ & Duces Florentini Helvetiorum & Germanorum satellitio quàm felicissimè utuntur, insignè argumento Germani candoris, qui etiam tanti fiat apud exteros, ut huic, quàm suis subditis, corpus suum resq; committere nihil ambigant.

XXXIX. Altera Nota vita est, quam super omnia specto. Legi enim meliorem esse Rempublicam, in quâ Princeps malus sit eâ in quâ mali Principis ministri. Moribus ergò probi sint, valeatq; illud, emitur solâ virtute potestas. *I. Lips. lib. 3. civil. doct. c. 10.*

XL. Suscipiendi igitur, qui à suspectis non commendentur, sinceri, benè affecti, vigilantes, laboriosi, indefatigabiles, parci, in dicendo cauti, expediti, & in exequendo sagaces, domini benevolentia ambitiosi, eius magnitudinis & honoris sui cupidi. Incommodorum tolerantes & monitionum patientes: Denique qui in omnibus ad perfectionem & ad superandam alienam virtutem aspirent. *Nicol. Bell. Rer. Politic. s. 1. discurs. 4.*

XLI. Vitentur mores contrarii, ii què præsertim, qui arcana retegunt, quod per sæpe efficiunt, etiã sine fraude levitas, jactantia, loquacitas, amorum vanitas, vel odii pervicacia, multo què magis devitentur ii mores, qui ad perfidiam inducunt,

eunt, quæ oritur facilè, quoties suæ utilitates & desideria propria honesto anteponuntur. Priores produnt se ipsos: Sed alterius ordinis cavernosas volùtates & conscientias rimari non æquè facilè est: His itaque malis famosisq; nihil Princeps crediderit, nullam existimationis suæ partem commiserit. De quibus vide omninò Nicol. Bellum d. l. Schönb. in Polit. lib. 3. c. 33 de Aula Moribus, Hutten. Aneam Sylvium, Erasmus Roterodamum in Præceptis Aulicis, Cornelium Agrippam, Durum de Pasculo, & alios. Læsus etiam à Principe pro officario vel Palatino recipiendus non est, quod multis malè cessit. Scip. Amirat. libro 17. discurs. 4.

XLII. Tertia Electionis Nota est Ingenium: Ingenia Aulicorum cognita esse debent Principi, ut quemquè pro indole suæ regere, & ad negotia convenientia destinare possit. Althus Polit. c. 37. & Lips. l. d.

XLIII. Quæritur jam, utrùm Princeps unum præ cæteris in deliciis habere, & gratiæ suæ radios in unum stringere debeat? Sanè si talis Minister bonus foret, quis eloquatur talium Aularum & Rerumpublicarum felicitatem? Quia tamen, si malum, tam pertinaxprehendat gratia, præsentissima oritura tum in regno tum in aula malorum seges est, potius erit, ne in unum aliquem Principalis favor cogatur & restringatur. Qui enim unum amat, videtur cæteros odisse. Hippolit. à Collib. in Princip. c. 9. Audax ille Princeps nimium, qui, ut amet unum, sese reliquis omnibus exosum facit. Et custodia Dominationis est, neminem unum præ cæteris magnum facere, ait Aristoteles consule & confer porrò Camerar. part. 1. Horar Succisiv. c. 90. Richter. Axiom. Polit. 92. 104. & 152. Anton. Guevar. in Horol. Princ. l. 3. c. 58. Porrò, si nihilominus Principis Amor in unum inclinet, dicit Guevara, l. d. Neque Principi, neque illi expedire, ut amorem cum palàm ostendat ut omnibus innotescat id enim, nisi cavet de Principe murmurabunt at illum persequentur. Princeps enim amare illum potest desinere, at inimici idcirco non desinunt eum odisse.

XLIV. Nec de Administris plura dissero. Quædam
B 3 ad ipsos

ad ipsos. O Boni, lubrica vestra via & vita est, qui in aula versamini, in qua, ut verè vir S. Augustinus dicit, per pericula pervenitur ad grandius periculum. Itaque acri circumspèctione vobis opus est contra lapsum. Ego fulcio his præceptis. *J. Lips. l. 3. civil. doct. c. 11.*

XLV. Aulicorum vita consideratur vel in se, vel respectu Superiorum, ut Principis; Parium, & Inferiorum.

XLVI. In genere, Aulici omnes virtutes, tum morales, tum Politicas excolant, in illis enim Politus & Politicus verè esse debet habitus: Tum primùm suos mores civili venustate, nec perfunctoriâ sollicitudine mitigent; tum ipsa comitas, amorquè solertiæ, & cura placendi, tum fraudis & malorum artium disciplina, non in usum, sed cautionem, ac fortassè speciem invigilantem animum informet. *Euphormio in Apolog.* Sic Æneas Sylvius de Mariano Socino scribit, quod versuras omnes, non ut exerceret, sed ut caveret, cognititas habuerit. Historiam nostram & universam exactè teneant, utpotè quæ prudentiæ est anima. *Hyppol. à Collib. in Palatino.* Denique alterum intueantur, ne lædant alterum, ne lædantur: Commodis omnium lætentur, moveantur incommodis, & meminerint, quæ præstare debeant, quæ cavere, &c. juxta Senecam,

XLVII. In primis curandum, ut gestus, motus, incessus, vestitus, status, sessio, accubatio, manus, oculi, vox ineptiis vacent, nec non contemptu & vilipendio, sed reverentiam, potiùs & obsequia erga Principem ostendant. *Alth. l. 2. civ. conv. c. 3. omninò.* Quomodo hæc singula concinnè & venustè debeant componi, porrò inspice *d. Hyppol. à Collib. in Palat. & Alth. II. duob. de Civili conversatione.*

XLVIII. Cum Principe conversandi ista reperio Monita: Sint Palatini obsequiosi, utibiles, modesti, virtutis propriæ dissimulatores, sine jactantia demandata agentes, omnia benè gesta Domino suo ascribentes, injurias patienter ferentes, cauti, & fidi & circumspècti, *Lips. l. 3. Civil. Doctrin. cap. 11. Alth. Polit. c. 37.*

XLIX. De Principe semper & ubicunque honorificè loquen-

loquendum & judicandum. Nihil enim fit vel dicitur, quod ipsos lateat, quod non ad ipsos deferatur, ideòque longas manus, & longas aures habere dicuntur. *Eccl. c. 10. 17.* Ne quidem in conscientia tua Regi maledicito, & in conclavibus cubilis tui, nam vel avis cœlorum perferret vocem illam, & ales indicaret verbum.

L. Civile quoque est honorificis cognominibus & titulis ab officio vel aliis adjunctis cohonestare Principem, nam etiam in Scriptura sæpius vocantur benefici, ingenui, Dii, &c. *Alth d. l. c. 5.*

LI. Qui unus animum occupare velit Principis, eum astutissimum esse oportet, & maximæ calliditatis hominem, inquit Bellus. Neque enim sine astu fieri posse, ut Principum voluntates Naturâ volubiles, cupiditatibus abundantes, quas facillimè satietas capit, retineantur. Et dicit, istiusmodi Aulicum sex potissimum res operari, quæ ipsius status veluti Fundamentum existant. Prima est in animo Principis eam opinionem inserere, ut pro certo habeat, ipsum cæteris omnib. consiliis vacuum, solam Principis præ oculis habere magnitudinem atque utilitatem. Altera est, Principis oculos tenere, ut nequeat in Aulico, nisi eas cernere propensiones, quæ vel maximè respondent, & similitæ sint secretioribus Principis inclinationibus &c. Tertia, Principem persuasionibus pascere, ut opinetur, Aulici, quamvis effrenes, mores virtutes aut minimas saltem imperfectiones esse. Quarta, antevertere & eludere aliorum Aulicorum potiori virtute præditorum gratiam. Quinta, alieni ope & occasione in amoliendis æmulis suis uti. Sexta, Magnitudinem & potentiam suam simulatæ humanitatis & humilitatis velamine palàm obtendere. Hæc ille. Verùm discat noster Aulicus ex Tacito: Nihil tam instabile esse quàm Famam Potentiæ non suâ vi nixæ.

Sit solidum quodcumq, subest nec inania subtus

Indicet ad motus digitis pellentibus ictus.

LII. Manifestum est, nimiam nocere assiduitatem circa Principem, quapropter investiget Palatinus, quomodo Princeps tempus dispenset, quas horas otio & recreationibus, quas

quas negotiis tribuat, quando solus esse cupiat, quando amicorum, & quorum expetatur, conversationem: ut ne dum officiosus esse velis, molestus fias. *Bellus in Dissert. Politic. t. 3. discurs. 7.*

LIII. Neque igitur perpetuus adsis Principi, neque nimium diu absis. Quorum alterum parit tædium & satietatem, alterum oblivionem. *Erasm. Roterod. in præc. Aul. Et Principibus viris utendum, ut igne est, noli proximare, ne aduraris, noli longè abesse, ne frigeas.*

LIV. Præsente Principe pauca loquatur Palatinus, eaque sibi optimè nota, & loco, tempori, ac personis accommodata. Si quando Princeps alloquendus sit, fiat id cum præmeditatione & concinno ordine eorum, quæ dicenda sunt. Sermionibus, quos vel ipse Princeps, vel alii eo præsente habent, attentas aures animumque præbeat: Qui enim auscultant, præter benevolentiam intelligentiæ & iudicii opinionem sibi conciliant. Sed hinc omnis vitanda est hypocrisis, simulatio & fucus. *Bell. in Instruct. Petr. Cajetani.*

LV. Si quid ipse Princeps tibi dixerit, in sinu tuo illud contine. Quod si alium id narrantem tibi audias, ignotum id tibi simula. Semper verò ultimum in loquendo tibi locum sume, ut placet Bello *d. l.*

LVI. Aulicus Principis arcana, tum vel maximè sibi commissa nemini revelare debet. *Hypp. à Coll. in Pal. Hinc silentii tutum dicitur esse præmium. Et Seneca: Nihil tam æquè proderit, inquit, quàm quiescere, & minimum cum aliis loqui, plurimum secum. M. Muretus:*

O lingua, lingua, quàm magnâ eges custodiâ!

Quæ & aliis sæpè nocet, sæpius Tibi:

Multum adsecutus est, qui benè didicit loqui:

Qui benè tacere non minus adsecutus est.

LVII. In commendationibus & intercessionibus Aulicus paucis gratificetur: Tam enim impetratum beneficium, quàm cassa repulsa deprecatori imputabitur. Id flagitantibus idoneâ excusatione satisfaciat. Si recusare omninò non possit id videat, ut res petendæ justæ sint, dignæ eo, qui petit, loco & tempo.

tempori accommodatæ; inprimis cum Principis honore & commodo conjunctæ: diligenter prius etiam inquirat, utrum commendandus competitor, & quem eum habeat, quâ gratiâ competitor apud Principem & ministros polleat.

L VIII. Hæc nos ponimus: Magis universalia quære in Aulico-Politico Duri de Pascolo, in speculo Aulico, in Castilionis libris quatuor de Aulicis, & aliis.

LIX. Nunc quædam de Paribus & Inferioribus, sive popularibus aulici. Hic eum tenorem Palatinus in conversatione observet, ne se ullius astu & calliditate de suâ prudentiâ & honestate ipsa deturbare patiatur:

*Quid proceres, vaniq; ferat quid opinio vulgi
Securus, Mundi instar habens teres atq; rotundus
Ne quid hiet, ne quid protuberet.*

LX. Valdè peccatur, quando par pari se sermone vel gestu præponit & præfert, & majorem excellentiam quarit. Parit enim hæc prærogativæ affectatio odium & simultatem inter pares.

LXI. Idem accidit, quando quis averfatur, fastidit, & improbat omnia, quæ ab aliis fiunt, ut nihil, quod satis placeat, ab alio quoquam fieri possit. Quando quis imperiosè respondet vel agit: Quando quis spontanea ista charitatis officia, ceu debita, rigidè, acerbè, & inhumaniter exigit.

LXII. Magnates itaq; viri huiusmodi ceremonias crebrò inter se nec adhibere debent, nec adhibitas tanti facere, aut ab aliis exigere, quales sunt: viâ cedere, aperire caput, subinde repetere honoris titulos, laudare affatim, polliceri benigniter. Quia tamen hi mores in aulis, non quidè ob summam causam, sed quod animû erga singulos nostrum aperire præsumantur, solenniter vigent, non prætermittat noster Aulicus ea officia, quibus aut obviam procedendum alicui, aut idem comitandus aut salutandus est, quibusvè salutationes antevertendæ. Sæpè enim ob hæc minutula neglecta acerbissimæ simultates enatæ sunt. *Bell. t. 1. disc. 3. Plura de conversatione inter pares habet Alth. l. 2. Civ. convers. c. 8.*

LXIII. Officia, quæ splendidiores aulici erga inferiores & popu-

C

popu-

populares usurpant, consistunt plurimum in sermone, gestu,
& factis.

LXIV. Verbis, factisq; benignis erga populares se Au-
licus lenem & humanum exhibere debet, ita, ut etiam inferiori se honorem tribuat debitum. Unde *Seneca* de Inferiorib. &
Servis Epist. 47. Servi sunt? imò homines, imò contubernales,
imò humiles amici, imò conservi, si cogitaveris tantundem
in utrosq; licere fortunæ &c. Comiter quoque in sermonem
admittendi, & in consilium, & in convictum, *Sen. eisd. ep.*

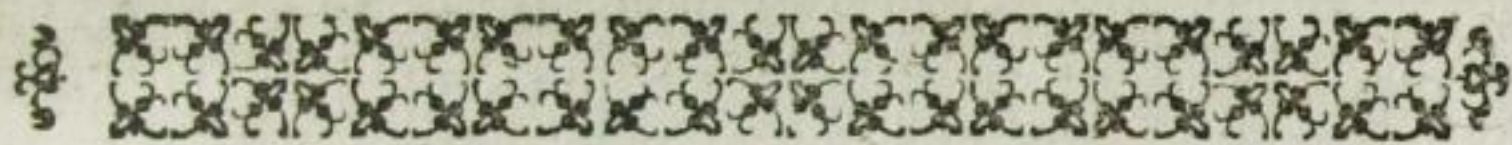
LXV. Patrocinium suum, protectionē, auxilium, & con-
siliū honoratior atq; præstantior, humiliori, populari, tenuiori
clientulo spontè non rogatus modò, præstare & exhibere de-
bet, *Alth. t. c. de offic. com. dignior. erga populares.*

LXVI. Hoc facimus spicilegium, Amici, Magnorum vi-
rorum veneranda verrentes vestigia. Sumite modò & boni
consulite has Moabiticas spicas, & paupertinum far Æquales
mei: Vos reliqui, quorum robur uberiores messes exigit,
abite ab his capsulis ad plena Politicorum horrea, & satiami-
ni & explemini. Exstant n. de hoc Argumento in sine specu-
lum Aulicum, Liber Guevaræ de Aula, Balthasaris Castilionis
libri quatuor de Aulicis, Hyppol. à Collib. Palatinus. Duri de
Pascolo Aulicus. Hypomneses Polit. Fr. Guicciardini. Vir Po-
liticus Joan. ab Affelen. Florilegium Polit. Ja. Roslai. L. Ba-
ronis in Smirziz. Aulica vita Henrici Petrei Herdesiani. Et Li-
ber iste non adeò vilis notæ, *Reinigte Suchß* cum altero, cuius
titulus est, *Froschmeusel.* Nos calamum quem cum

DEO sumimus, cum gratiis summis ad eundem

OPT. MAX, DEUM hîc ponimus.

Ad Dn.

Ad Dn. Respondentem.

Dum mores Aulæ solerti mente, Regentis
Illæsamquè fidem describis HEROLDE, ministri
Quodque sit officium recti, non mente sinistri:
Quale Florentinum monstrum genus esse requirit,
Fallax, & mendax, quod dissimulare peritè
Noscat cuncta: animo fraudes versetquè licenter.
Rem facis egregiam: Sic laudes ritè mereris,
Et Patriæ decus, & gentis diceris HEROLDÆ
Spes magna: hoc faxit ter Maximus ipse JEHOVA.

Amicitia & gratulationis ergè

Fecit

M. Reinhardus König

Marp. Hassus.

Aliud.

Qui mores Aulæ, quæ Principis Oeconomia,
Aulicus & qualis debeat esse probus.
Dum CHRISTIANE doces, subeunt mox talia pectus:
Aulicus eximius tempore HEROLDUS erit.
Nec falli possum, modò primis præmia cœptis
Convenient, meritum siquè sequatur honos.
Perge igitur, quondam sublimi magnus in aulâ
Et patriæ & genti sic decus esse potes.

*Populari suo observando
gratulatur.*

Georgius Bartholdi

Halenfis

F I N I S.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

